

A magyar lovasturizmus: kulturális örökség és fenntartható vidéki jövő

Janda Zoé¹, Bartos Ádám Sándor²

¹Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Állattenyésztési Tudományok Intézet,
2100 Gödöllő, Páter Károly u. 1.

²Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Élettani és Takarmányozási Intézet,
8360 Keszthely, Deák Ferenc utca 16., A ép. 158.

Received/Érkezett: 21. 06. 2025.
Accepted/Elfogadva: 28. 08. 2025.

Összefoglalás: A magyar lovasturizmus a nemzeti identitás, a kulturális örökség és a vidéki fejlődés egyik meghatározó pillére. A kutatás célja annak feltárása, hogy a magyar lovas hagyományok miként járulnak hozzá a turisztikai kínálat egyediségéhez, és hogyan segítik elő a fenntartható vidéki fejlődést. A szekunder (szakirodalmi és statisztikai) elemzések, valamint a primer (kérdőíves) kutatás alapján bemutatjuk a szektor jelenlegi helyzetét, a hagyományőrzés szerepét, a szolgáltatások minőségét, a célcsoportokat, motivációkat és a fejlesztési lehetőségeket. Eredményeink szerint legnagyobb értékei a hiteles hagyományőrzés, a természetközeli élmények és a közösségi programok, amelyek jelentősen erősítik a vidéki közösségeket, élénkítik a helyi gazdaságot, és hozzájárulnak a nemzeti önazonosság megőrzéséhez. A magyar lovasturizmus nemzetközi összehasonlításban is versenyképes, miközben globális fenntarthatósági és digitális innovációs kihívásokkal néz szembe. A szektor jövője a hagyományőrzés, a magas színvonalú szolgáltatások, a fenntarthatósági beruházások, a modernizáció, a digitális innováció és a fiatal generációk aktív bevonásának összehangolt érvényesítésében rejlik.

Kulcsszavak: lovasturizmus, kulturális örökség, fenntarthatóság, vidéki fejlődés

The Hungarian equestrian tourism: cultural heritage and a sustainable rural future

Zoé Janda¹, Ádám Sándor Bartos²

¹*Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Institute of Animal Sciences,
2100 Gödöllő, Páter Károly 1*

²*Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Institute of Physiology and Nutrition,
8360 Keszthely, Deák Ferenc utca 16., Building A, Room 158.*

Abstract: Hungarian equestrian tourism is a key pillar of national identity, cultural heritage, and rural development. The aim of this research is to explore how Hungarian equestrian traditions contribute to the uniqueness of the tourism offer and how they promote sustainable rural development. Based on secondary (literature and statistical) analyses and primary (questionnaire-based) research, this study presents the current state of the sector, the role of tradition preservation, the quality of services, target groups, motivations, and development opportunities. Our findings indicate that its greatest values lie in authentic tradition preservation, nature-based experiences, and community programs, which significantly strengthen rural communities, stimulate the local economy, and contribute to preserving national identity. Hungarian equestrian tourism is competitive in international comparison while facing global sustainability and digital innovation challenges. The future of the sector depends on the coordinated implementation of tradition preservation, high-quality services, sustainability investments, modernization, digital innovation, and the active involvement of younger generations.

Keywords: equestrian tourism, cultural heritage, sustainability, rural development

Bevezetés

A magyar lovasturizmus a hazai tradíciók és kulturális értékek egyik legmarkánsabb turisztikai hasznosulása, amely az elmúlt évtizedekben Európa-szerte is látványos fejlődést mutatott (Bartos et al., 2023; Obádovics, 2015). Az ágazat jelentősége túlmutat a puszta gazdasági haszontermelő funkción, hiszen közösségformáló, identitásőrző és vidékfejlesztő szerepe kiemelkedő (Obádovics, 2015; Bartos et al., 2023). Ezt támogatja az a tény, hogy hazánkban a ló és a lovas hagyományok a magyar népi kultúra és történelmi hősiesség egyik alapmotívumává váltak (Kovács, 2010; Farkas, 2014), és a lovas életformával összefüggő turizmus a vidéki terek újszerű gazdasági és társadalmi hasznosítását is elősegíti.

Az utóbbi évtizedben a magyar lovasturizmus látványos átalakuláson ment keresztül. Országosan több mint 77,000 lóval, mintegy 350 lovardával és 1,800 km-t meghaladó túraútvonal-hálózattal rendelkezik (Kajtár és Gergely, 2021; FITE, 2024; KSH, 2021). A hazai kínálat diverzitása – a Hortobágytól a Balaton-felvidékig, az Alföldtől a Dunakanyarig – egyedülálló a közép-európai régióban, melyet a szereplők rugalmassága és innovatív fejlesztési törekvései tovább erősítenek (Bartos et al., 2023).

A lovasturizmus kiemelt szerepet játszik a fenntartható vidéki fejlődés stratégiáiban: nyitott kapu a hagyományőrzés és örökség termékesítésére, illetve lehetőséget ad az ökoturisztikai és környezettudatos, szelíd turizmus gyakorlatainak erősítésére (Bramwell és Lane, 2011; UNWTO, 2020; Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Szövetség, 2020). A magyar lovas életmód, a ménesgazdálkodás hagyománya, a csikósbemutatók és huszárfesztiválok mind olyan attrakciók, amelyek integrálódnak a modern turisztikai kínálatba, miközben a természeti erőforrások, a kultúra és az ökológiai szemlélet egymást erősítik (Obádovics, 2015; Bartos et al., 2023).

A magyar lovasturizmus nemzetközi megítélése kedvező: versenyképességét az autentikus hagyományőrzés, a „magyar ló”, mint nemzeti brand, valamint az elérhető és színvonalas élménykínálat biztosítja (FITE, 2024; Market Research Future, 2024). Az Alföld, Észak-Magyarország és Budapest közelében olyan infrastrukturális és oktatási ellátottság figyelhető meg, amely a szolgáltatói szektor, a humán erőforrás és a célcsoport-specifikus fejlesztések területén is kiemelkedő (Meszlényi et al., 2022).

Ugyanakkor a szektor jövője szempontjából egyre kihívóbb a minőségbiztosítási és fenntarthatósági szttenderdek elfogadása (Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Szövetség, 2020; Obádovics, 2015), valamint mindazok a fejlesztési irányok, amelyek a digitalizációra, szolgáltatásfejlesztésre és a fiatal generációk megszólítására fókuszálnak (UNWTO, 2020; Kajtár és Gergely, 2021). A GPS-alapú túraútvonal-tervezési rendszerek, az online foglalások és a digitális marketing eszközök terjedése a lovasturizmusban is nyitottságot kíván a szereplőktől (Market Research Future, 2024). E kihívásokra válaszul az elmúlt években a lovasturizmus intézményesülésének fontos állomásai voltak a patkós minősítési rendszer és a Lovarda törvény, amelyek célja az egységes szakmai szttenderdek kialakítása és a szolgáltatások minőségének garantálása (Bartos et al., 2023). Emellett az infrastruktúra modernizálásának egyik leginnovatívabb példája a EUROHORSE GPS-alapú útvonalhálózat, amely a hazai és nemzetközi lovasturisták digitális szolgáltatások iránti igényeire ad választ.

A kulturális-művelődési szempont mellett azonban a gazdasági-társadalmi hatásokat is vizsgálni kell: a lovasturizmus szerepe a vidéki munkahelyteremtésben, a mikro- és kisvállalkozások fenntarthatóságában, a helyi közösségi és generációs kohézióban mára alapvető (Obádovics, 2015; Bramwell és Lane, 2011). Jelentősége abban is rejlik, hogy a lovas-

turisztikai szolgáltatók nemcsak hagyományőrzők, hanem új generációk számára is közvetítik az élményalapú, természetközeli, sportos életformát (Farkas, 2014; Némethy és Bartos, 2019).

Jelen kutatásunk célja, hogy részletes szakirodalmi és statisztikai elemzésekre, továbbá primer kérdőíves vizsgálatra alapozva mutassa be mindazokat a trendeket, kihívásokat és fejlesztési dilemmákat, amelyek a magyar lovasturizmus jövőjét meghatározzák. A tanulmány kiemelten vizsgálja a tradíció és innováció viszonyát, a minőségbiztosítás gazdasági-társadalmi hatásait, a kulturális örökség turisztikai integrációját, valamint a digitalizáció és a fiatal generációk közösségépítő szerepét – mindezt nemzetközi összevetésben, fejlesztési irányokat is kijelölve.

Anyag és módszer

A kutatás két fő módszertani pilléren alapult, amelyek együttesen biztosították a magyar lovasturizmus átfogó és megbízható elemzését.

Szekunder adatgyűjtés

Elsődlegesen magyar és nemzetközi szakirodalmi forrásokat, hivatalos statisztikákat (például KSH, MTÜ), valamint szakmai szervezetek jelentéseit (például Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Szövetség) dolgoztuk fel. Elemzésünk kiterjedt a lovasturizmus történeti gyökereire, a hagyományőrzésre, a regionális kínálatra, a fenntarthatóságra, az állatjóllétre és a nemzetközi jó gyakorlatokra. A szekunder adatok értelmezését helyi esettanulmányokkal és szolgáltatói interjúkkal egészítettük ki, amelyek segítették a hazai sajátosságok pontosabb feltérképezését.

Primer adatgyűjtés

2025 tavaszán online kérdőíves felmérést végeztünk, amelyhez 209 értékelhető válasz érkezett. A résztvevőket két csoportba soroltuk:

- *Aktív résztvevők*, akik legalább egy lovas tevékenységben aktívan részt vettek (például lovasoktatás, tereplovaglás, lovastúra).
- *Passzív résztvevők*, akik főként szemlélőként vagy látogatóként kapcsolódtak be lovasturisztikai programokba (például lovas fesztiválok, bemutatók, ménslátogatások, lovaskocsis túrák).

Ez a bontás lehetővé tette a motivációk, elégedettség és fejlesztési igények differenciált elemzését a részvételi formák és demográfiai jellemzők függvényében.

A kérdőív zárt és nyitott kérdéseket is tartalmazott, melyek a következő témakörökre terjedtek ki: demográfiai adatok, részvételi előzmények, programpreferenciák, élmények, a hagyományőrzés megítélése, szolgáltatásminőség, humán erőforrás helyzete, közösségi és gazdasági hatások, digitális igények, valamint fejlesztési javaslatok.

Adatfeldolgozás

A begyűjtött adatokat Excel és SPSS szoftver segítségével dolgoztuk fel. Alkalmaztunk leíró statisztikákat, keresztábrlás elemzéseket, továbbá a nyitott kérdések tematikus kódolását, így integráltan kezelhettük a kvantitatív és kvalitatív adatokat. Ez az elemzési megközelítés hozzájárult a fejlesztési irányok pontosabb meghatározásához.

Módszertani előnyök

A primer és szekunder adatgyűjtés kombinációja biztosította, hogy a kutatás eredményei nemzetközi trendekkel összevethetők legyenek, ugyanakkor relevánsak és fókuszáltak a magyar lovasturisztikai környezetre. Az aktív–passzív bontás pedig lehetővé tette a résztvevők eltérő igényeinek és motivációinak árnyaltabb megértését, mely alapvető a célzott fejlesztési stratégiák kidolgozásához.

Eredmények és értékelésük

Demográfiai és regionális eloszlás

A válaszadók régiós megoszlása jelentős területi heterogenitást mutat, amely közvetlenül szemlélteti a magyar lovasturizmus infrastruktúrájának és szolgáltatásainak földrajzi koncentrációját. A legtöbb résztvevő fővárosi vagy nagyvárosi közegből érkezett, Budapest vezető szerepe (26,0%) jól mutatja a főváros turisztikai gravitációját és regionális kapacitásait. Pest megye (13,9%) és Borsod-Abaúj-Zemplén megye (16,8%) szintén kimagasló részesedéssel szerepelnek, ami a nagyobb lovasszolgáltatói hálózat, valamint a szélesebb célcsoport elérésének a következménye. Győr-Moson-Sopron megyében is érzékelhető a lovasturisztikai jelenlét (8,7%), míg a többi vármegye együttesen a részvétel több mint egyharmadát adja, ami azt mutatja, hogy a vidéki lovasturizmus továbbra is jelentős és a regionális bázis diverzifikált (1. táblázat).

1. táblázat. Az aktív és passzív résztvevők regionális megoszlása a kérdőíves felmérés alapján (n = 209)

Régió/Megye(1)	Aktív résztvevők (%) (2)	Passzív résztvevők (%) (3)
Budapest	26,0	23,5
Pest	13,9	15,1
Borsod-Abaúj-Zemplén	16,8	15,1
Győr-Moson-Sopron	8,7	9,2
A többi vármegye együttesen	34,6	37,1

Table 1 Regional distribution of active and passive participants in equestrian tourism according to the questionnaire survey (n = 209)

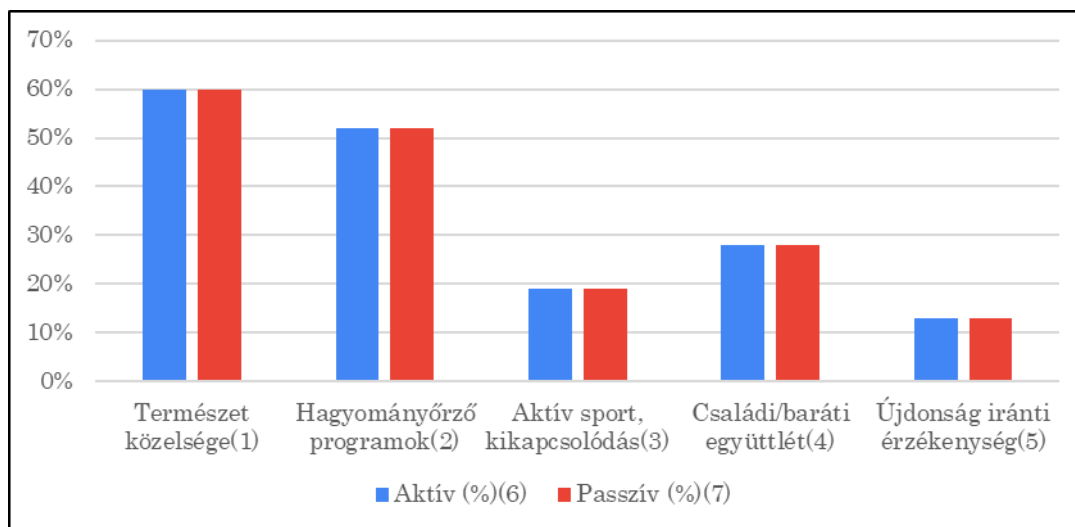
region/County (1), active participants (%) (2), passive participants (%) (3)

Korcsoport szerint, az aktív résztvevők között a 18–29 évesek aránya meghaladja a 34%-ot, míg a passzív csoportban egyértelműen a középkorú, 45–60 éves korosztály van többségben. Ez a demográfiai megoszlás azt sugallja, hogy a fiatalabb generációk körében nagyobb vonzerővel bír a lovasturizmus aktív formája, aminek oka lehet az élményalapú és sportturisztikai motiváció, illetve a digitális szolgáltatások elterjedtsége ezen életkorban. A szignifikáns összefüggés az aktivitás és a fiatalabb életkor között összhangban áll Benedek (2016) eredményeivel, aki hangsúlyozza, hogy az élmény- és sportturizmus kiemelten az ifjabb korcsoportokat szólítja meg a hazai és nemzetközi turisztikai piacon.

Motivációk és részvételi preferenciák

Az aktív csoportban elsődleges motiváció a természet közelsége (72,1%), amely a kikapcsolódás és feltöltődés szempontjából kiemelt vonzerővel bír. Ezt követi az aktív sportolás és rekreáció (45,6%), míg a passzív csoportban a hagyományőrző programok jelentősége

emelkedik ki (52,1%). A passzív résztvevők körében a családi és baráti kapcsolatok is fontos motivációs tényezők (48,7%), amelyek a lovas események közösségformáló szerepét erősítik (1. ábra).

1. ábra. A lovasturisztikai motivációk ismertsége és aktív/passzív megoszlása a válaszadók körében (n = 209)

Figure 1 Awareness and distribution of motivational factors in equestrian tourism among active and passive respondents (n = 209)

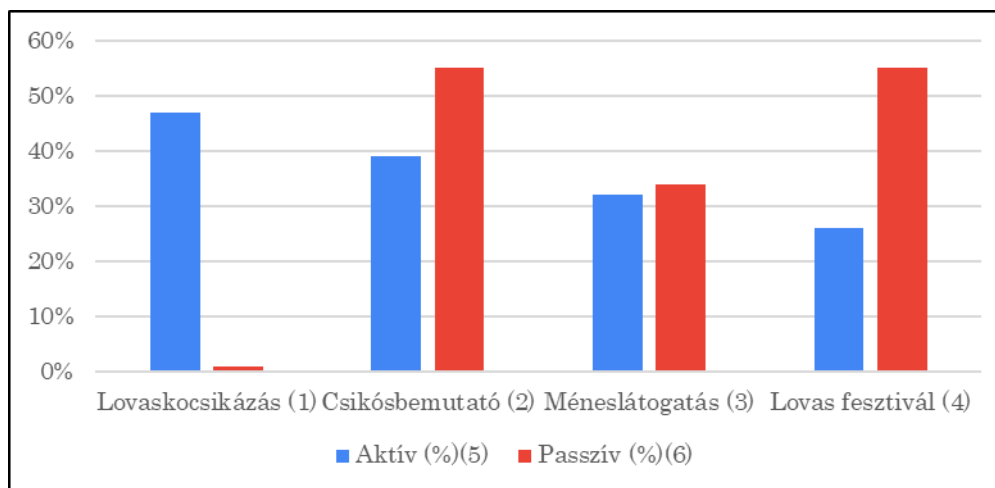
proximity to nature (1), tradition-preserving programs (2), active sports, recreation (3), family/friends gathering (4), openness to novelty (5), active group (%) (6), passive group (%) (7)

A természet közelségének magas motivációs aránya szoros összefüggést mutat Bartos et al. (2023) kutatásaival, amelyek szerint a természetközeli élmény a magyar lovasturizmus kínálatának egyedi versenyelőnyt biztosít a régióban. Ez a megállapítás megerősíti, hogy a lovasturizmus szorosan kötődik az ökoturisztikai irányzatokhoz és a fenntartható vidéki fejlődés stratégiáihoz.

Programtípusok népszerűsége és elégedettség

A kutatásban résztvevő városi lakosok körében kimagaslóan népszerűek a tematikus, élményalapú és digitális kiegészítésű szolgáltatások. Vidéken ezzel szemben a hagyományőrző és családi rendezvények aratnak nagy sikert, ami jól tükrözi a régiós kulturális különbségeket. Az aktív csoport értékelése alapján a lovak állapota (4,6/5), a hagyományőrzés hitelessége (4,7/5) és a túravezetők szakértelme (4,4/5) különösen magasra értékelt tényezők, míg a passzív csoport e szempontok mentén 3,9–4,3 átlagponttal jelezte elégedettségét. Ez a különbség mutatja, hogy az aktív lovasturizmus szereplői kritikusabbak a szakmai minőséggel és autenticitással kapcsolatban.

A 2. ábra egyértelműen szemlélteti, hogy az aktív és passzív résztvevők eltérő arányban vesznek részt a különböző lovasturisztikai programtípusokban, ami a szolgáltatói kínálat és igények további differenciálódására utal.

2. ábra. Lovasturisztikai programtípusokban való aktív és passzív részvétel aránya a válszadók körében (n = 209)

Figure 2 Proportion of active and passive participation in types of equestrian tourism programs among respondents (n = 209)

horse carriage ride (1), horse herdsman show (2), stud farm visit (3), horse festival (4), active participation (%) (5), passive participation (%) (6)

Digitális szolgáltatások iránti igény

A digitális szolgáltatások iránti igény vizsgálata rámutatott arra, hogy a GPS-alapú túraútvonal-tervezés és az online foglalás lehetősége leginkább a városi fiatalok körében népszerű, akik számára a modern technológiai megoldások alapvető turisztikai elvárásnak számítanak. Az adatok összhangban vannak az UNWTO (2020) fenntartható turizmussal kapcsolatos nemzetközi irányelveivel, amelyek szerint az innováció és a digitalizáció kulcsszerepet játszanak a vidéki turizmus modernizációjában (2. táblázat).

2. táblázat. A digitális szolgáltatások iránti igény a kérdőíves felmérés alapján (n = 209)

Korcsoporth(1)	Lakóhely típusa(2)	Online foglalás iránti igény (%) (3)	GPS-alapú túraútvonal-tervezés iránti igény (%) (4)
18–29 év	Városi (nagyváros)(5)	85	78
18–29 év	Vidéki (faluközség)(6)	62	55
30–44 év	Városi (nagyváros)	70	65
30–44 év	Vidéki (faluközség)	50	45
45–60 év	Városi (nagyváros)	55	48
45–60 év	Vidéki (faluközség)	35	30
60 év felett	Városi (nagyváros)	40	35
60 év felett	Vidéki (faluközség)	20	15

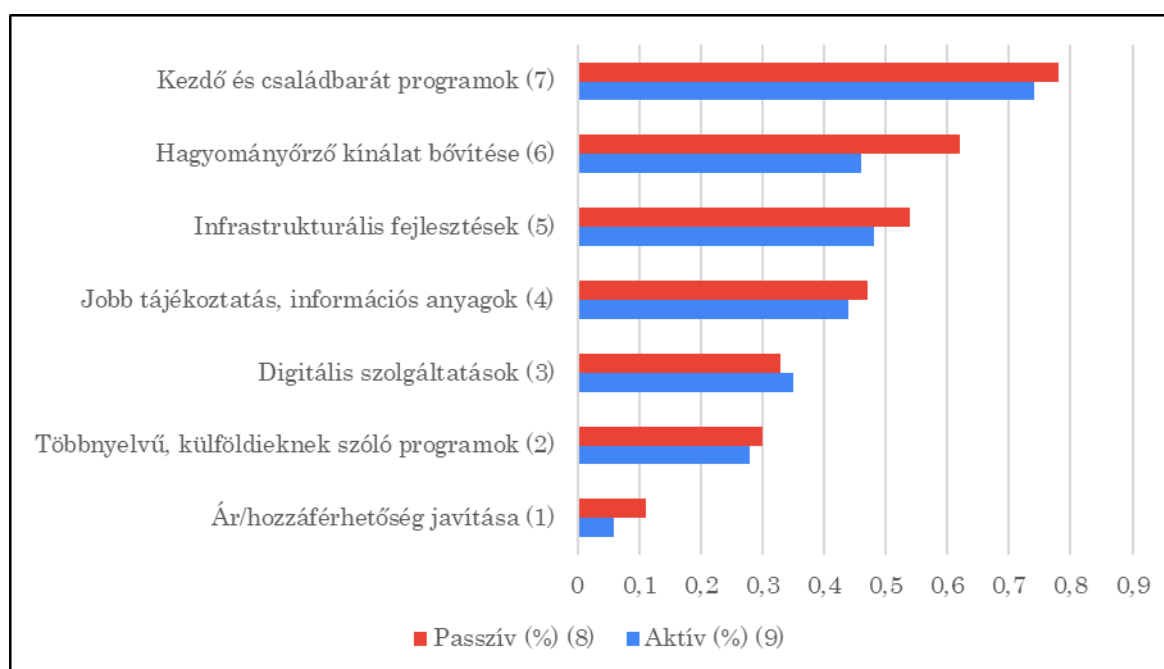
Table 2 Demand for digital services (%) according to the questionnaire survey (n = 209)

age group (1), type of residence (2), demand for online booking (%) (3), demand for GPS-based route planning (%) (4), urban (city) (5), rural (village) (6)

A digitális affinitás jelentős regionális eltéréseket mutat, különösen az idősebb és vidéki korcsoportok körében. Ez arra hívja fel a figyelmet, hogy a lovasturisztikai szektor digitalizációs fejlesztéseiben differenciált stratégiák alkalmazására van szükség, amelyek figyelembe veszik az egyes célcsoportok technológiai adaptációs szintjét.

Fejlesztési igények és kihívások

Mind az aktív, mind a passzív résztvevők jelentős hányada támogatja a minőségbiztosítási standardok országos bevezetését (87%, illetve 81%), valamint az állatjólét egységes szintre emelését. A digitalizációs igények mellett kiemelkedik a fenntarthatósági, energiahatékonysági és bioépítészeti beruházások fontossága is. Az ilyen típusú fejlesztések megvalósítása régióként eltérő szintű, azonban a növekedés tendenciája egyértelmű (3. ábra).

3. ábra. A lovasturisztikai fejlesztési igények megoszlása az aktív és passzív válaszadók körében (n = 209)

Figure 3 Distribution of development needs in equestrian tourism among active and passive respondents (n = 209)

improving price/accessibility (1), multilingual programs for foreigners (2), digital services (3), better information and materials (4), infrastructure improvements (5), expanding tradition-preserving offerings (6), beginner and family-friendly programs (7), passive group (%) (8), active group (%) (9)

Az ábra jól szemlélteti, hogy a fejlesztési igények igen szerteágazóak, és a hangsúly nem csak a digitalizációra vagy állatjólétre, hanem a fenntarthatóság és energiahatékonyság területeire is kiterjed, amely hozzájárul a lovasturizmus hosszú távú fejlődésének biztosításához.

Közösségi és gazdasági hatások

A lovasturizmus nem csak gazdasági, hanem erősen közösségformáló szereppel bír: az aktív csoport 81,6%-a, a passzív csoport 67,1%-a kiemelten fontosnak tartja a helyi fiatalok és közösségek bevonását, ami a régiós társadalmi kohézió szempontjából alapvető. Mind-

két csoport üdvözlí a szektor nemzetközi piacok felé való nyitását, amely hosszútávon növeli Magyarország versenyképességét a turisztikai szcénában. A helyi közösségek aktívabb integrációja és motivációja összhangban áll a Market Research Future (2024) elemzéseivel, miszerint a lovasturizmus szektor minőségi növekedését a közösségi élmény, valamint a generációk közös részvétele katalizálja. Az ilyen stratégiák nemzetközi szinten is bevált gyakorlatnak számítanak, különös tekintettel az európai lovasturisztikai modellekre.

Fejlesztési irányok és javaslatok

A kutatás eredményei alapján a magyar lovasturisztikai szektor fejlesztése több, egymással szoros összefüggésben álló kulcsfontosságú területre fókuszálva valósítható meg. Törekedni kell az országos, egységes minősítési rendszer kialakítására, amelynek bevezetése jelentősen hozzájárulna a szolgáltatások megbízhatóságának növeléséhez, a vendégelégedettség javításához, valamint elősegítené a lovasturisztikai szakemberek szakmai fejlődését és a szolgáltatásminőség folyamatos emelését. Ezzel párhuzamosan nélkülözhetetlen a szakemberképzés és a szakmai utánpótlás bővítése, különösen a lovas szakemberek és túravezetők körében. Gyakornoki programok indítása, valamint a képzési rendszer szakmai színvonalának emelése kiemelten fontos a régiók közötti fejlettségi és kapacitásbeli különbségek mérséklése érdekében.

A digitalizációs fejlesztések területén a GPS-alapú túraútvonal-tervezők, az online foglalási rendszerek és a többnyelvű, digitális tájékoztató anyagok kiterjesztése hozzájárul a korszerű, könnyen elérhető szolgáltatások kialakításához, valamint kiemelten elősegíti a fiatalabb generációk megszólítását és bevonását. Ezek a digitális megoldások nemcsak a fogyasztói élményt javítják, hanem a versenyképesség növelésének és a fenntartható vidékfejlődés támogatásának is kulcsfontosságú eszközei.

Fenntartható és környezetbarát beruházások megvalósítása szintén nélkülözhetetlen a lovasturizmus hosszú távú sikeréhez. Az energiahatékonysági fejlesztések, megújuló energiaforrások használata, bioépítészeti megoldások alkalmazása, illetve víztakarékos rendszerek bevezetése mind a turisztikai szolgáltatások környezeti felelősségvállalását erősítik, és hozzájárulnak a vidéki térségek fenntartható fejlődéséhez.

Fontos továbbá a közösségi partnerségek és a helyi lakosság aktív bevonása. Az interaktív programok szervezése, a helyi szereplők részvételének ösztönzése és a partnerségek kialakítása erősíti a társadalmi kohéziót, valamint elősegíti a gazdasági diverzifikációt a vidéki térségekben.

Nem elhanyagolható a magyar lovasturisztikai kínálat nemzetközi piacok felé történő nyitása sem. Ennek érdekében szükséges az egységes arculat és a digitális jelenlét fejlesztése mellett a nemzetközi marketing és promóció megerősítése, amely elősegíti a hazai szolgáltatások külföldi megismertetését és versenyképességének növelését.

A fentebb felvázolt fejlesztési javaslatok megvalósítása együttműködésen alapuló, széleskörű szakmai és helyi partnerségeket, valamint folyamatos minőségellenőrzést és monitorozást igényel annak érdekében, hogy a lovasturizmus hosszú távon is a vidéki térségek fenntartható fejlődésének egyik húzóágazata maradjon.

SWOT-analízis és fejlesztési dilemmák

A magyar lovasturisztikai szektor SWOT-elemzése (4. ábra) jól körvonalazza a fejlesztési lehetőségeket és kihívásokat. Erősségei közé tartozik a széleskörű és változatos program-

kínálat, a hiteles hagyományőrzés, a kiváló infrastrukturális adottságok, a természetközeli élmények, valamint a közösségi szemlélet, amelyek mind hozzájárulnak a szektor egyediségéhez és versenyképességéhez. Ugyanakkor jelentős gyengeségek is megfigyelhetők, így például a szakemberhiány régióként, a hiányos minőségbiztosítási sztenderdek alkalmazása, a digitalizációs lemaradás, valamint néhány régió infrastrukturális elmaradottsága, amelyek akadályozzák a további fejlődést.

A fejlődési lehetőségek között kiemelt helyen szerepel a fiatalok és a nemzetközi turisták dinamikusabb bevonása, a digitális innovációk szélesebb körű alkalmazása, a fenntartható és családbarát programkínálat bővítése, valamint a helyi és regionális partnerségek kialakítása. Ezek a tényezők elősegíthetik az ágazat versenyképességének és vonzerejének jelentős erősödését. Ugyanakkor veszélyeket is azonosítottunk, amelyek közül a finanszírozási nehézségek, a régiók közötti fejlettségi különbségek elmélyülése, a demográfiai kihívások és a versenytárs országok gyorsabb fejlesztési tempója jelentik a legnagyobb kockázatokat.

Erősségek	Gyengeségek
Széleskörű programkínálat, évszázados lovaskultúra, hiteles hagyományőrzés, tradicionális magyar lófajták, kiváló lovastúra útvonalak, kedvező éghajlat, természetközeli élmények, közösségi szemlélet	Szakemberhiány, nyelvtudás hiánya, jelentős különbségek a szolgáltatásokba bevont lovak minőségében, minőségbiztosítási sztenderdek részleges hiánya, digitalizációs lemaradás és regionális infrastrukturális elmaradottság
Lehetőségek	Veszélyek
Fiatalok és nemzetközi turisták bevonása, digitális innovációk, fenntartható és családbarát programkínálat bővítése, partnerségek kialakítása, határmenti kapcsolatok fejlesztése, szolgáltatások minőségének fejlesztését célzó pályázatok.	Finanszírozási hiány, regionális különbségek mélyülése, demográfiai kihívások, versenytárs országok gyorsabb fejlődése, a legtöbb aktív szolgáltatáshoz lovastudás és tapasztalat szükséges

4. ábra. SWOT-elemzés: a magyar lovasturizmus fő erősségei, gyengeségei, lehetőségei és veszélyei

Figure 4. SWOT analysis – Main strengths, weaknesses, opportunities and threats of Hungarian equestrian tourism

Fejlesztési akadályok

Az ágazatfejlesztést akadályozó tényezők áttekintése kulcsfontosságú a stratégiák kialakításánál. A leggyakoribb problémák közé tartozik az állandó és biztos finanszírozási források hiánya, amely az Alföld és Észak-Magyarország területein különösen meghatározó, és jelentősen korlátozza a versenyképesség növelését. A szakemberhiány, amely főként Borsod környékén és vidéki központokban tapasztalható, nehezíti a szolgáltatások minőségének javítását. Az infrastrukturális hiányosságok elsősorban kisvárosi és rurális településeket érintenek, és akadályozzák a programfejlesztéseket. A digitalizáció terén tapasztalható késés főként az idősebb, vidéki korosztály és térségek körében jellemző, ami korlátozza az online szolgáltatások hozzáférhetőségét. Végül, a szolgáltatók és szervezők

motiváció- és kompetenciahiánya is komoly problémát jelent, ami több fejlesztési projekt elakadásához vezethet (3. táblázat).

3. táblázat. A fejlesztési akadályok megoszlása a kérdőíves felmérés alapján (n = 209)

Akadály(1)	Gyakori előfordulás (%) (2)	Tipikus régiók/csoportok(3)	Megjegyzés(4)
Finanszírozási hiány	62	Alföld, Észak-Magyarország	Versenyképességet gátolja
Szakemberhiány	47	Borsod, vidéki központok	Minőség javítása lassú
Infrastruktúra hiány	54	Kisvárosi, vidéki rurális települések	Programfejlesztést korlátozza
Digitalizáció lemaradás	49	Idősebb generáció, vidéki térségek	Online szolgáltatások elérését csökkenti
Motiváció/kompetenciahiány	41	Szolgáltatók, szervezők	Fejlesztési projektek elakadhatnak

Forrás: Kajtár, L., Gergely, K., 2021; Obádovics, Cs., 2015; KSH, 2021; Magyar Lovas Turisztikai Közhazsnú Szövetség, 2020; saját szerkesztés

Table 3 Distribution of development barriers according to the questionnaire survey (n = 209)
barrier (1), frequency (%) (2), typical regions/groups (3), comment (4)

Nemzetközi összehasonlítás, benchmarking

A magyar lovasturizmus versenyképességének értékelése során három referenciaország, Ausztria, Lengyelország és Románia gyakorlatát vettük alapul. Ausztria magas szintű infrastruktúrájával, egységes minőségbiztosítási rendszerével, valamint jól működő bel- és nemzetközi marketingjével kiemelkedik a régióban. Az osztrák lovasturisztikai piacra jellemző a nagy vendégforgalom és a szezonális programkínálat folyamatos bővülése. Lengyelország dinamikusan fejlődő digitális szolgáltatásokat kínál, erősen fókuszál a fiatalok közösségi bevonására, modern lovas rendezvényekre és a regionális programdiverzifikációra. Románia esetében a hangsúly főként a hagyományőrző, folklór-központú lovasturizmuson, valamint a vidékfejlesztési programokon, esélyegyenlőségi és családbarát célcsoportokon van.

A benchmarking eredményei alapján a magyar szektor kiváló adottságokkal rendelkezik a hagyományőrzés és élményalapú programok terén, ugyanakkor fejlesztésre szorul a digitális szolgáltatások kibővítése, az országos minőségbiztosítás rendszere, valamint a nemzetközi marketing stratégiák területén (4. táblázat).

4. táblázat. Nemzetközi összehasonlítás – lovasturisztikai szektor jellemzői

Szempont(1)	Magyarország(2)	Ausztria(3)	Lengyelország(4)	Románia(5)
Infrastruktúra	Közepes-jó	Kiemelkedő	Folyamatosan javul	Szórt, lokális
Minőségbiztosítás	Részleges	Egységes rendszer	Részleges	Helyenkénti
Digitális innovációk	Fejlődő	Fejlett (online foglalás, GPS)	Fejlődő–kiemelkedő	Csekély
Vendégforgalom	Szolid	Nagy (nemzetközi is)	Közepes–folyamatos	Lokális, hagyományörző
Programdiverzifikáció	Hagyományos, családi	Szezonális, sokszínű	Modern, közösségi	Folklór, családbarát
Szakemberbázis	Hiányos, területi	Stabil, motivált	Fiatál utánpótlás	Lokális, családi

Forrás: FITE, 2024; UNWTO, 2020; Market Research Future, 2024; Kajtár, L. és Gergely, K., 2021; Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Szövetség, 2020; saját szerkesztés

Table 4 International comparison – main characteristics of the equestrian tourism sector aspect (1), Hungary (2), Austria (3), Poland (4), Romania (5)

Jövőbeni kutatási irányok és szakpolitikai ajánlások

A további kutatások során fontos a részletes korcsoporti, motivációs és aktivitási trendek feltérképezése, amely lehetővé teszi a fogyasztói szegmensek precízebb meghatározását és a célzott fejlesztési stratégiák kialakítását. A digitális transzformáció hatását vizsgálni kell a fogyasztói élményre és a szolgáltatásminőségre, különös tekintettel az online foglalási rendszerek, mobil alkalmazások és GPS-alapú kínálatok térnyerésére a lovasturizmusban.

Ezen túlmenően a fenntarthatósági beruházások, ökoturisztikai kezdeményezések, valamint az energiahatékonysági trendek regionális összehasonlítása hozzájárulhat a térségi különbségek csökkentéséhez és a vidékfejlesztés erősítéséhez.

A szakpolitikai ajánlások között szerepel az egységes országos minőségbiztosítási rendszer országos bevezetése, melyhez országos minősítő testület, valamint rendszeres auditok szükségesek. A szakember-utánpótlás érdekében továbbképzési, gyakornoki és partnerségi programok indítása javasolt, amelyek kiterjeszthetők az akadémiai és üzleti szféra együttműködésére is.

A digitális innovációk támogatása érdekében pályázati forrásokat és infrastrukturális fejlesztéseket kell biztosítani, különösen a hátrányosabb helyzetű régiókban. A regionális célzott infrastruktúrafejlesztés megvalósítása megyei forrásokból és európai uniós programokból finanszírozható. Nemzetközi marketing és brandépítés keretében angol és német nyelvű információs anyagok, valamint nemzetközi kampányok indítása szükséges a külföldi vendégek bevonására.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a fiatalok, családok és nemzetközi vendégek célzott, személyre szabott programjainak kialakítására, valamint a szolgáltatói motiváció és kompetencia fejlesztésére workshopok, szakmai képzések formájában.

Következtetések

A magyar lovasturizmus alapvető pillére a nemzeti identitásnak, a kulturális örökségnek és a vidéki fejlődésnek, míg egyben dinamikusan fejlődő ágazatként jelentős társadalmi, gazdasági és kulturális szerepet tölt be. A jelen kutatás primer és szekunder adatokra támaszkodva átfogó képet adott a szektor aktuális helyzetéről, különös tekintettel a hagyományőrzésre, a szolgáltatásminőségre, a fogyasztói motivációkra és a fejlesztési lehetőségekre.

Eredményeink megerősítik, hogy a lovasturizmus legnagyobb értékei az autentikus hagyományőrzés, a természetközeli élmények és a közösségi programok, amelyek hozzájárulnak a vidéki közösségek megerősödéséhez, a helyi gazdasági élénkítéshez és a nemzeti önazonosság megőrzéséhez.

Ugyanakkor a fenntarthatóság, a minőségbiztosítás, a digitális innováció és a célcsoport-specifikus fejlesztések terén jelentős fejlődési potenciál mutatkozik. A szektor jövőbeli sikere a hagyományőrzés hitelességének megőrzésén túl a magas színvonalú szolgáltatások, a fenntartható beruházások, a modernizáció és a digitális megoldások összehangolt alkalmazásán, valamint a fiatal generációk aktív bevonásán múlik.

A magyar lovasturizmus versenyképessége nagyban függ az egységes minőségbiztosítási rendszertől, a szakemberképzés és -továbbképzés bővítésétől, valamint a helyi közösségek és a nemzetközi piacok irányába történő nyitástól, amely alapvetően biztosítja az ágazat hosszú távú fenntarthatóságát és fejlődését.

Köszönetnyilvánítás

A munkát a Szakmai tudást mélyítő programok megvalósítása az Állattenyésztés Szakkollégiumban c. NTP-SZKOLL-24-0036 számú pályázat támogatta.

Irodalomjegyzék

- Bartos, Á., Such, N., Novinszky, P. (2023): Equestrian Tourism, Experiences and Opportunities with Hungarian Examples. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii*, 24(2), 22–38.
- Benedek, Z. (2016): A magyar lovasturizmus regionális szerkezete és jellemzői. *Gazdálkodás és Turizmus*, 32(14), 1–15.
- Bramwell, B., Lane, B. (2011): Critical research on the governance of tourism and sustainability. *Journal of Sustainable Tourism*, 19(4–5), 411–421. <https://doi.org/10.1080/09669582.2011.580586>
- Farkas, L. (2014): A lovas hagyományok jelentősége a magyar népi kultúrában. *Ethnographia*, 125(2), 210–226.
- FITE – Fédération Internationale de Tourisme Équestre (2024): Annual Reports and Statistical Data. <https://www.fite-net.org> (Utolsó letöltés: 2025. 05. 04.)
- Kajtár, L., Gergely, K. (2021): Fenntarthatósági kihívások és lehetőségek a magyar lovasturizmusban. *Acta Agronomica Óváriensis*, 63(1), 45–56.
- Kovács, G. (2010): A magyar ló kultúrtörténete. Budapest: Mezőgazda Kiadó.
- KSH – Központi Statisztikai Hivatal. (2021). Magyarország lóállománya és lovardák száma. Mezőgazdasági statisztikák. https://www.ksh.hu/stadat_files/mez/hu/mez0027.html (Utolsó letöltés: 2025. 05. 04.)
- Magyar Lovas Turisztikai Közhasznú Szövetség (2020): Minőségbiztosítási kézikönyv. Budapest: MLTKSZ.
- Market Research Future (2024): Riding Tourism Market Research Report.

- Meszlényi, L., Gulyás, L., Gombkötő, N. (2022): A lovas turizmus a vidéki népesség helyben tartásában meghatározó szerepet tölt be. *Acta Agronomica Óváriensis*, 63(1), 124–146.
- Némethy, E., Bartos, S. (2019): Lovas hagyományok és fenntartható turizmus kapcsolata Magyarországon. In: Fodor, K. (szerk.) *Turizmus és Vidékfejlesztés*. Pécs: PTE Kiadó, pp. 211–226.
- Obádovics, Cs. (2015): *A lovasturizmus gazdasági és kulturális szerepe Magyarországon*. Gödöllő: Szent István Egyetemi Kiadó.
- UNWTO – World Tourism Organization (2020): *Rural Tourism in Europe: Innovation and Sustainability*. Madrid: UNWTO.

A műre a Creative Commons 4.0 standard licenc alábbi típusa vonatkozik: [CC-BY-NC-ND-4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).
This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-Non Commercial-No Derivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

